

کامبیز نوروزی

حقوق‌دان

برای اجرای قانون، نگرش به آن عمیقاً نیازمند اصلاح است. از زمانی که با وضع قانون اساسی مشروطه چیزی به نام قانون به فرهنگ حقوقی، اجتماعی و سیاسی ایران وارد شد، تصویری وارونه از قانون در حکومت و حتی جریان‌های فکری شکل گرفته. هسته کانونی این تفکر این است که جامعه باید خودش را با هر چه در قانون آمده، تطبیق دهد. این تصور شبیه آن است که بگوئیم آدم‌ها باید خودشان به اندازه لباس درآورند، ولی درستش این است که لباس باید به اندازه آدمی باشد. همه باید از قانون تبعیت کنند، اما شرط لازم برای تحقق تبعیت از قانون، این است که قانون با ظرفیت‌ها، توانایی‌ها و ارزش‌ها و منافع عمومی تناسب داشته باشد، وگرنه مانند همان لباسی می‌شود که هیچ اندازه نیست یا آن را نمی‌پوشند و دور می‌اندازند. چنین تصویری از قانون، قانون‌گذاری ایرانی را به یک قانون‌گذاری تخیلی بدل کرده است که اغلب نسبتی با واقعیت‌ها ندارد. خیلی از قوانین فقط بیانگر آرزوهای قانون‌گذار هستند؛ نمونه‌اش قوانین برنامه‌های پنج‌ساله یا قوانین بودجه که به ازبایی کارشناسان اغلب آنها به اهداف تعیین شده نمی‌رسند. در برنامه‌ها کمتر طرح و پروژه‌ای وجود دارد که در مدت‌زمان پیش‌بینی شده به پایان برسد و اجرای اغلب آنها تا بیش از دو، سه برابر مدت مقرر به طول می‌انجامد. زیرانویسندگان و تصویب‌کنندگان عوامل مؤثر بر اجرا را درست ندیده‌اند. آنها آرزوهای خیالی خود را به شکل قانون می‌نویسند. خاصیت آدمی این است که در آرزوهایش از زوری زمین بلند می‌شود و در آسمان‌های خیال پرواز می‌کند. این شیوه قانون‌گذاری خیالی رخنه‌های عظیم تولید می‌کند که در آن رفتارهای غیرقانونی به امری ناگزیر تبدیل می‌شوند. فرض کنید امروزه با این خودروها و اتوبان‌ها حداکثر سرعت مجاز مثلاً ۳۰ کیلومتر بر ساعت باشد؛ به احتمال قریب به یقین اکثر راننده‌ها آن را رعایت نمی‌کنند و در عمل آن را نقض می‌کنند. حال عده‌ای با حسن نیت مرتکب بی‌قانونی می‌شوند و گروهی از مدیران با سوءنیت و برای جلب منافع نامقبول از این رخنه سوءاستفاده می‌کنند. خیلی از تحلیلگران مشکل عدم حاکمیت قانون را ناشی از نقض قانون توسط مدیران اجرایی می‌دانند. این درست است؛ اما قانون‌نویسی خیالی علت مقدم و مهم‌تر است. برای مثال، اغلب کارشناسان حداکثر رشد اقتصادی ایران در ۱۴۰۳ را حدود ۳ تا ۳.۵ درصد بیشتر ممکن نمی‌دانند؛ اما برنامه رسمی رشد اقتصادی هشت‌درصدی است.

یادداشت

سالی که نکوست از بهارش پیداست

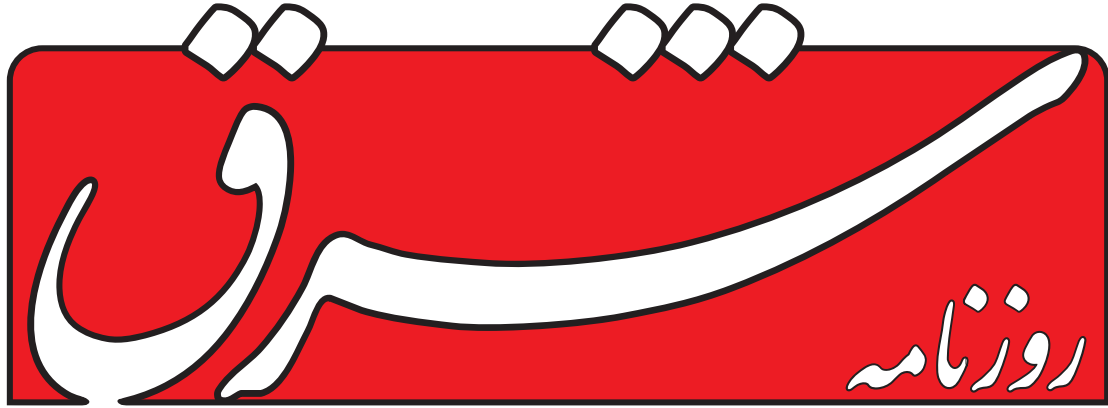
یدالله سعدی

مدیرانتشارات دلیل‌ما

در ۲۰ روز تبلیغات ریاست‌جمهوری چقدر واژه‌های مردم و سفره مردم، حضور مردم، مردم‌ولی نعمت ما هستند، گوش و روان ما را نوازش می‌داد و دانشیم باور می‌کردیم که اتفاقی در راه است. مردم یک بار دیگر به دولت‌مردان فرصت اصلاحات بنیادین دادند. من کارم در حوزه فرهنگ و نشر کتاب است، درباره کارگروه فرهنگی و اینکه امور ما را از قبیل میزبانی، اقتصاد فرهنگ، تعامل با صاحبان قلم، یارانه کتاب، آزادی بیان و... حساس بودم که سرنویشت سال‌های آینده ما به چه کسانی سپرده می‌شود. به سراغ فهرست کارگروه فرهنگی رفتم و بارها اسامی افراد را بررسی کردم. «در بر همان پاشنه قبلی می‌چرخد». مبدا شائبه حضور نمایشی و تشریفاتی مردم به اذهان متبادر شود. آنجا که نوبت تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری‌های کلان و زیربنایی در مدیریت فرهنگی-هنری کشور و اتخاذ رویکردهای اصلاحی در بهبود شرایط فرهنگی کشور و کاستن از دخالت‌های غیرمنطقی دولت در بازار فرهنگ و هنر و رسانه است، با تأسف می‌بینیم که این مهم نیز در انحصار مدیران دولتی سابق و اسبق درآمده است. به نظر می‌آید این رویکرد، ناشی از باورداشتن به لزوم نقش و اراده مردم در ساخت مدیریت کشور است. این خود یکی از مهم‌ترین موانع توسعه فرهنگی است و این رفتار از عادت‌های همه گرایش‌های سیاسی صاحبان قدرت است. اعم از اصولگرایان، اعتدالیون و اصلاح‌طلبان و... البته انصاف این است که در زمان دولت آقای خاتمی کشایش‌های امیدوارکننده‌ای تجربه شد که متأسفانه بعداً و خیلی زود رو به خاموشی گرایید.

روزنامه

چهارشنبه ۲۷ تیر ۱۴۰۳
۱۱ محرم ۱۴۴۶
۱۷ جولای ۲۰۲۴
سال بیست‌ویکم
شماره ۴۸۸۰
۲۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

بازخوانی تاریخی مذاکرات قطع‌نامه ۵۹۸ در گفت‌وگو با علی شمس‌اردکانی

یک صلح با چند حاشیه در ارون

۲

در «شرق» امروز می‌خوانید: پژوهشگران: اگر بر مدار عدالت حرکت نکنیم، آنچه برای حسین (ع) می‌کنیم فقط گریه‌کردن است • آیا فرزندان حق شکایت از والدین خود را دارند؟ • گزارش ظریف از روند انتخاب‌ورزای پیشنهادی

برگزیده‌ها

بررسی سناریوهای پیش روی روابط تهران - واشنگتن در سایه انتخابات آمریکا بعد از ترور ترامپ

سایه ترور بر آینده دیپلماسی آمریکایی

۳

ترور ناکام در پنسیلوانیا می‌تواند به سود رئیس‌جمهوری سابق آمریکا باشد

تثبیت جایگاه ترامپ

۵

وضعیت پرسپولیس بحرانی است؟

۹

بررسی فعالیت بلوک شرق در حوزه‌های نفتی ایران در گفت‌وگو با سهراب بهلولی قشقایی

از ترفند چینی تا تله تحریم

۴

نگاهی به دو شایعه برکناری شهردار تهران و پُست فروشی در شهرداری

تهران به دنبال عطار دانا و خموش

۱۰

در روز عاشورا خلیل عظیم دلدادگان حسینی در سراسر کشور به سوگ نشستند

حسین (ع) مظهر شجاعت و دلدادگی

با حضور رهبر انقلاب و جمعی از عزاداران حسینی برگزار شد؛ عزاداری شب عاشورا و توسل به سالار شهیدان علیه‌السلام

یادداشت

فساد و جامعه معترض

محمد زیاوسی شیخ‌رباط

اقتصاددان و استاد دانشگاه مفید

مالیاتی نیز نمی‌پرداختند. می‌توان بر فهرست مفاسد مالی این دوران افزود. اما توجه به این نکته لازم است که فساد مالی در یک حد متوقف نمی‌ماند و مانند سرطان که به همه جای بدن سرایت می‌کند و انسان را از پا درمی‌آورد، فساد مالی نیز سرایت کرده و همه ارکان سیستم را آلوده می‌کند. سیستمی که غرق در فساد شد، در یک بی‌حسی از اوضاع جامعه قرار می‌گیرد و درکی از شرایط سخت زندگی مردم و نارضایتی آنان ندارد. چنانچه این بی‌الحدید، مورخ و شارح بزرگ نهج‌البلاغه، نقل می‌کند که وقتی بنی‌امیه سقوط کرد، از یکی از بزرگان آنان علت سقوط را پرسیدند، گفت همه گزارش‌ها این بود که همه چیز خوب است و کارگزاران در فساد خود غوطه‌ور بودند و از میزان نارضایتی مردم بی‌اطلاع بودیم. دانشمندان در دوران جدید به اثرات مخرب فساد بی‌برده و ابعاد آن را تحلیل کرده‌اند. از این‌رو مهم‌ترین مانع توسعه یک کشور را فساد ذکر کرده‌اند. اکنون که رئیس‌جمهور منتخب جناب پژوهشگران به فکر چشش شده باشند که جهت‌گیری خاصی داشته باشند. اعضای کمیته‌ها چشش اعضای کابینه خود است و کمیته‌هایی را برای بررسی صلاحیت کاندیداها تعیین کرده است، باید با دقت بیشتری سلامت را مدنظر داشته باشند. اعضای کمیته‌ها خود نباید افرادی باشند که شائبه فساد مالی داشته باشند. افراد کمیته‌ها نباید از کسانی باشند که معیارهای قومی، نژادی و امثال آن را ملاک قرار دهند. اعضای کمیته‌ها نباید به گونه‌ای چشش شده باشند که جهت‌گیری خاصی داشته باشند. تجارت‌های پرسود معاویه و دیگر کارگزارانش نیز از جمله ویژگی‌های حکومت او بود. در نتیجه در زمینه‌هایی که ورود می‌کردند، اجازه فعالیت به تجار مستقل نمی‌دادند. آنان از بابت فعالیت‌های پرسود خود، هیچ‌گونه

ایام محرم یادآور مقاومت سیدالشهدا و بیان یک «نه» تاریخی به حکومت جابرانه یزید است. به این مناسبت، نگاهی گذرا به چرایی آن می‌تواند مفید باشد. از دلایل بسیار مهم نارضایتی مردم کوفه و دعوت آنان از سیدالشهدا، فساد گسترده حکومت معاویه و تلقی تداوم آن در دوران یزید بوده است. معاویه حکومت را غصب کرد و بدون رضایت مردم بر آنان حکومت راند. یکی از ویژگی‌های برجسته این حکومت، فساد گسترده آن بود. وقتی معاویه قدرت را به دست گرفت، در چارچوب قواعد دینی مرسوم مانند زکات و خراج، مالیات اخذ نکرد؛ بلکه دامنه مالیات‌ها را گسترده کرد. بنا بر نقل تاریخ، او فردی به نام عبدالله بن دراج را کارگزار مالیاتی خویش در عراق و غرب ایران قرار داد. عبدالله با گرفتن اطلاعاتی از ایران پیش از اسلام، متوجه شد که بزرگان ایرانی مالیاتی خارج از چارچوب‌های مالیاتی به صاحبان قدرت پرداخت می‌کردند. او بالغ بر ۵۰ میلیون درهم از بزرگان ایرانی بنا بر آن رسم دریافت کرد. همچنین به کارگزارش در بصره نیز نوشت که هدایای نوروز و مهرگان که ۱۰ میلیون درهم بود، نیز از ایرانیان اخذ کند. همچنین او از عطایا نیز مالیات اخذ می‌کرد. اموری که در دوران خلفای پیشین انجام نمی‌شد. معاویه پس از تسخیر قدرت، به پاس خدمات عمر و معاص، مصر و مغرب را براساس توافق با او، به او بخشید. با چگونگی حکمرانی این دوران، مصادره اموال به بهانه‌های مختلف بوده است. تجارت‌های مالیاتی از مصر برای دولت مرکزی پرداخت نمی‌کرد. عمر و معاص پس از حدود ۱۱ سال حکومت بر مصر در سال ۴۳ درگذشت. او ۳۲۵ هزار دینار، هزار درهم، حدود ۲۰۰ هزار دینار مستغلات باز خود بر جای گذاشت.

یادداشت

اقدامات فوری برای بهبود زندگی مردم؛ چگونه؟

علی فریدونی

عضویت علمی سازمان جهاد کشاورزی خراسان

شرقی و آسیای جنوب شرقی را در انحصار داشتند؛ نام‌هایی که مردم ما با آنها نوستالژی داشته و به خوبی می‌دانند بر آنها چه گذشته است. تحقق پیشنهادهای فوق منوط به این است که: اولاً، با توجه به غیبت کثیری از مردم در رای‌گیری اخیر، همکاری مجلس و قوه قضائیه و سایر نهادها با رئیس‌جمهور اجتناب‌ناپذیر است؛ چراکه هرگونه موفقیت و ناکامی پژوهشگران، برای نظام است و نه دولت او. پس هرگونه عقده‌گشایی به منظور تسویه‌حساب‌های سیاسی قدیم و جدید و نیز گریزهای سیاسی و نه کارشناسی به دولت، مسموم نیست؛ چراکه ایشان درصدد تالیف قلوب مردم است. هر بی‌توجهی به این مهم، با تصور شکست اصلاح‌طلبان تحول‌خواه، خطب خطری است؛ زیرا

قطعاً دودش به چشم همه خواهد رفت. ثانیاً، معاون اولی (رئیس هیئت دولت) منصوب شود که از عهده حل مشکلات مهم دولت و از جمله این اقدامات برآید. هم‌ارای با رئیس‌جمهور باشد و مخالفان و موافقان ایشان را بشناسد و متناسب با مواضع و اقدامات آنها موضع بگیرد و اقدام کند. در صورت نیاز، فرد مدنظر معرفی خواهد شد. او در هر جایی نصب یا انتخاب شد، موفق بوده؟ او نیز مانند بسیاری از کارپردازان خانه‌نشین! آمادگی پذیرش این پست مهم را ندارد، مگر از ایشان خواسته شود و اختیارات کامل داده شود، نه اینکه بعد از هشت سال بگوید «آبدار چی دقترم را نمی‌توانستم عوض کنم».

جناب آقای حبیب خوش‌بین

با کمال تأسف و تأثر مصیبت وارده را تسلیت عرض می‌کنم.

از خداوند متعال برای آن مرحوم غفران و برای شما

و سایر بازماندگان صبر آرزو مندم .

مهدی رحمانیان